

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ВЪТЕВИ срещу БЪЛГАРИЯ

(жалба № 55956/00)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

28 септември 2006г.

ОКОНЧАТЕЛНО

28/12/2006

Решението става окончателно при обстоятелствата по член 44, § 2 на Конвенцията. Може да бъде предмет на редакторска преработка

По делото Вътеви срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), на заседание в състав:

Г-н П. ЛОРЕНЦЕН, *Председател*,

г-жа С. БОТУШАРОВА,

г-н В. БУТКЕВИЧ,

г-жа М. ЦАЦА-НИКОЛОВСКА,

г-н Р. МАРУСТ,

г-н ДЖ. БОРЕГО БОРЕГО,

г-жа Р. ЯГЕР, *съдии*,

и г-жа К. УЕСТЕРДИК, *секретар на отделението*,

След като се оттегли на заседание на 4 септември 2006г.,

Предоставя следното решение, постановено на горепосочената дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е образувано по жалба (№. 55956/00) срещу Република България, заведена в Съда на основание на член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи ("Конвенцията") от българските граждани- г-жа Даниела Костадинова Вътева ("първи жалбоподател") и г-н Николай Костадинов Вътев ("втори жалбоподател", а заедно "жалбоподателите") на 3 декември 1999г.

2. Жалбоподателите бяха представлявани от г-жа Трендафилова Чамбова, адвокат, практикуващ в Пловдив.

3. Българското правителство ("Правителството") беше представлявано от техния агент г-жа М. Караджова от Министерство на правосъдието.

4. На 8 декември 2004г. Съдът реши да извести Правителството за жалбата. В приложение на член 29 § 3 от Конвенцията, той реши да се произнесе както по допустимостта, така и по съществото на жалбата.

5. На 1 април 2006г. делото е разпределено на новосформираното пето отделение (Правило 25 § 5 и Правило 52 § 1 от Правилника на Съда).

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

6. Първият жалбоподател е роден през 1973г., а вторият жалбоподател.- през 1966г. И двамата живеят в Пловдив.

A. Първи етап от производство за делба на имущество

7. На 17 февруари 1992г. жалбоподателите завеждат дело срещу г-н и г-жа Т. (‘ответниците’) за делба на съвместно наследен недвижим имот, състоящ се от два апартамента (‘недвижимият имот’).

8. Поради факта, че ответниците живеят в Канада по това време, те са призовани да участват в производството чрез обявление, публикувано в Държавен вестник на 1 септември 1992г.

9. Пловдивският районен съд провежда единадесет заседания между 13 октомври 1992г. и 6 юни 1995г., насрочвани през периоди от три до пет месеца. През този период съдът получил доклад на вещо лице, потърсил съгласието на Министерство на финансите за прекратяване на съвместната собственост и разпитвал свидетели. Ответниците не се явили на заседанието на 13 октомври 1992г., така че то било отложено за 23 март 1993г., за да може съдът да назначи специален представител, който да действа от тяхно име. Назначението било направено, независимо от присъствието на майката на един от ответниците на заседанието, която имала пълномощно да ги представлява и била ангажирала адвокат, който да ги представлява в производството. Следващото заседание от 23 март 1993г. е отложено за 1 юни 1993г. поради нередовно призоваване на жалбоподателите. Заседанието от 1 юни 1993г. също не било проведено поради неявяване на жалбоподателите и било отложено за 22 септември 1993г. Накрая, заседанието от 22 септември 1993г. било отложено за 25 февруари 1994г. поради още едно нередовно призоваване на жалбоподателите.

10. В решение от 27 юни 1995г. Пловдивски районен съд се произнася частично в полза на жалбоподателите, разрешава да се даде ход на делбата на един от апартаментите (‘имота’) и отхвърля иска по отношение на другия апартамент. Решението влязло в сила на неконкретизирана дата.

В. Втори етап на производството за делба на имущество

1. Пловдивски районен съд

11. На втория етап от производството, жалбоподателите молят съда да им прехвърли имота срещу плащане на обезщетение на ответниците, които, на свой ред, правят насрещен иск в същия смисъл.

12. Пловдивски районен съд провежда девет заседания между 9 ноември 1995г. и 24 февруари 1998г., насрочвани на интервали от един до девет месеца. През този период са разпитани свидетели, получени са становища на две вещи лица и е поискано одобрението на местната община при два случая за планове за реконструкция на имота в два отделни апартамента. От проведените заседания едно е отложено от 23 януари за 1 април 1996г., защото вещите лица не представили своя доклад навреме.

13. В решение от 19 март 1998г. Пловдивски районен съд се произнася в полза на жалбоподателите, определя за всеки от тях един от двата апартамента, **които ще се създадат** след реконструкцията на имота и им разпорежда да платят обезщетение на ответниците за техния дял от имота. Последните подават жалба срещу решението на неконкретизирана дата.

14. На 1 април 1998г. влизат в сила ред изменения на Гражданския процесуален кодекс, които, освен другото, са свързани с производствата за делба на имущество и предвиждат анулиране на всички решения, постановени от първоинстанционните съдилища в производства за делба на имущество (виж по-долу релевантното вътрешно право).

2. Пловдивски окръжен съд

15. Апелативното производство пред Пловдивски окръжен съд започнало със заседание на 12 януари 1999г., на което съдът дал указания на ответниците да внесат допълнителни съдебни такси. Той счел, че дължимите за апелативното производство такси били в размер на 161,678 български лева (BGL), а не на BGL 5,000, които ответниците били внесли. Ответниците изразили несъгласие с изчисленията на съда на тези такси и не депозирали допълнителни такива.

16. В решение от 15 януари 1999г. Пловдивски окръжен съд прекратява производството поради невнасяне от ответниците на пълния размер от съдебните такси, изисквани от съда. На 31 март 1999г. ответниците обжалват това решение. Пловдивски апелативен съд потвърждава тяхната жалба на 20 май 1999г. и като се съгласява с аргументите на ответниците, постановява, че калкулацията на

Пловдивски окръжен съд е грешна и отменя решението от 15 януари 1999г. Тогава делото се връща в Пловдивски окръжен съд.

17. На заседание от 20 октомври 1999г., Пловдивски окръжен съд обявява делото готово за произнасяне на решение.

18. В решение от 25 ноември 1999г. Пловдивски окръжен съд потвърждава решението от 19 март 1998г. на Пловдивски районен съд в полза на жалбоподателите.

19. На неконкретизирана дата ответниците подават касационна жалба.

3. Върховен касационен съд

20. Не е ясно колко заседания са проведени пред Върховния касационен съд.

21. В решение от 30 октомври 2000г. Върховен касационен съд анулира решението на Пловдивски окръжен съд от 25 ноември 1999г. и връща делото на Пловдивски районен съд. Той постановява, че след влизането в сила на **параграф** 151 от Изменението на Гражданския процесуален кодекс на 1 април 1998г., Пловдивски окръжен съд не може да се произнася по жалбата, подадена от ответниците, защото имотът не попада под никое от изключенията, предвидени в горепосочения параграф. Вместо това, той постановил, че Пловдивски окръжен съд трябва незабавно да прекрати производството пред него и да върне делото на Районния съд, за да може този съд да анулира решението си от 19 март 1998г. и да преразгледа делото.

*4. Преразглеждане **пред Пловдивски районен съд***

22. Тогава делото е върнато на Пловдивски районен съд, който в решение от 5 февруари 2001г. анулира предходното си решение от 19 март 1998г.

23. Не е ясно колко заседания са проведени пред Пловдивски районен съд след този момент.

24. В решение от 12 октомври 2001г. Пловдивски районен съд, като разглежда отново иска за делба, констатира, че имота не може да се определи на нито една от страните, и разпорежда той да бъде продаден на публична разпродажба.

25. На неконкретизирана дата страните в производството подписват извънсъдебно споразумение и молят Пловдивски районен съд да анулира своето решение на това основание.

26. В решение от 7 декември 2001г. Пловдивски районен съд одобрява извънсъдебното споразумение и анулира решението си от 12 октомври 2001г., с което довежда производството до края.

II. РЕЛЕВАНТНО ВЪТРЕШНО ПРАВО

27. Релевантните разпоредби на Гражданския процесуален кодекс по отношение на производства за делба на имущество са обобщени в последното решение на Съда по делото на *Хаджибакалов срещу България* (№ 58497/00, §§ 38-40, 8 юни 2006г.).

28. В допълнение, параграф 151 от Изменението на Гражданския процесуален кодекс от 23 декември 1997г., в редакцията му в сила от 1 април 1998г., предвижда анулиране на всички решения на първоинстанционните съдилища по производства за делба на имущество, с изключение на онези, които вече са влезли в сила или касаят семейна собственост, предписана на оживелия съпруг на починалото лице.

ПРАВОТО

I. ОБХВАТ НА ДЕЛОТО

29. След известяване на жалбата на ответното Правителство, в предоставените си в отговор становища от 6 юли 2005 г., жалбоподателите повдигат нови оплаквания. Като се позовават на членове 13 и 34 от Конвенцията, те се оплакват, че не са имали на разположение ефикасно средство за защита за прекомерната продължителност на производството и че властите са се намесили в ефективното упражняване на тяхното право на жалба, като са ограничили достъпа, от 30 май до 5 юни 2005г. до съдебните досиета, свързани с производството.

Член 13 от Конвенцията предвижда следното:

“Всеки, чиито права и свободи, провъзгласени в тази Конвенция, са нарушени, има право на ефикасни правни средства за тяхната защита пред съответните национални власти, дори и нарушението да е извършено от лица, действащи при упражняване на служебни функции.”

Член 34 от Конвенцията предвижда следното:

“Съдът може да бъде сезиран с жалба от всяко лице, неправителствена организация или група лица, които твърдят, че са жертва на нарушение от страна на някоя от Високодоговарящите страни, на правата, провъзгласени в Конвенцията или в протоколите към нея. Високодоговарящите страни са длъжни да не създават по никакъв начин пречки за ефективното упражняване на това право.”

30. Съдът напомня, че създадените по Конвенцията институции имат юрисдикцията да извършват преглед на обстоятелствата, от които се жалва даден жалбоподател в светлината на целостта на

изискванията на Конвенцията. При изпълнение на тяхната задача институциите по Конвенцията са, **очевидно**, свободни да **определят** за фактите по делото, така както сметат за установени по представените пред тях доказателства, характеристика по закон, различна от дадената от този жалбоподател или, при необходимост, да разгледат фактите по различен начин. Освен това, те трябва да вземат под внимание не само първоначалната жалба, но също и допълнителните документи, които имат за цел да допълнят същата, като отстраняват първоначални пропуски или неясноти (виж *Melnik v. Ukraine*, № 72286/01, § 61, 28 март 2006г.).

31. Съдът отбелязва, че в настоящия случай жалбоподателите са представили своите нови оплаквания след като ответното Правителство е известно за делото. Според Съда, тези оплаквания не представляват уточнение на тяхната първоначална жалба пред Съда, подадена пет и половина години по-рано и за която на страните е била предоставена възможност за коментар. Поради това, Съдът е на мнение, че на този етап не е уместно да се повдигат тези въпроси отделно. (виж цитираните по-горе *Melnik*, § 63, *Skubenko v. Ukraine* (реш.), №. 41152/98, 6 април 2004г. и *Nuray Şen v. Turkey* (№. 2), №. 25354/94, §§ 199-200, 30 март 2004г.).

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

32. Жалбоподателите се оплакват, че продължителността на производството е била несъвместима с изискването за “разумен срок”, предвидено в член 6 § 1 от Конвенцията, който гласи следното:

“при решаването на правен спор относно неговите граждански права и задължения..... има право на.... гледане на неговото дело в разумен срок..... от съд....”

33. Правителството не представи становище по допустимостта и съществуването на това оплакване. Жалбоподателите повтарят своите оплаквания.

A. Период, който ще се разглежда

34. Жалбоподателите твърдят, че периодът, който следва да се вземе под внимание започва на 17 февруари 1992г., когато те започнали **дело** за делба на недвижим имот, и приключва на 7 декември 2001г. с одобрението на извънсъдебното споразумение от Пловдивски районен съд.

35. По отношение на началната дата Съдът намира, че периодът започва не на 17 февруари 1992г., както твърдят жалбоподателите, а

чак на 7 септември 1992г., когато Конвенцията влиза в сила за България. Обаче, за да се определи дали времето, което е изтекло след тази дата е било разумно, е необходимо да се вземе под внимание етапа, който е достигнало производството към този момент (виж *Proszak v. Poland*, решение от 16 декември 1997г., *Сборник с постановления и решение* 1997-VIII, стр. 2772, § 31). Съдът отбелязва в тази връзка, че на 7 септември 1992г. производството е било висящо пред първоинстанционния съд в продължение на шест месеца и двадесет дни, не са били провеждани заседания до този момент и само ответниците са били призовани да участват в производството чрез обявление, публикувано в Държавен вестник на 1 септември 1992г. (виж параграфи 7-8 по-горе).

36. По отношение на края на периода, който да се разглежда, Съдът постановява, че той е 7 декември 2001г., когато Пловдивски районен съд одобрява извънсъдебното споразумение, постигнато от страните, с което се слага край на производството (виж параграф 26 по-горе).

37. С оглед на гореизложеното, цялата продължителност на производството била девет години, девет месеца и двадесет и два дни, от които девет години, три месеца и два дни попадат в компетенцията на Съда *ratione temporis*. По време на този период делото е преминало през двуетапно производство за имуществена делба и е било разглеждано пет пъти на четири нива на юрисдикция.

В. По допустимост

38. Съдът отбелязва, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Той също отбелязва, че то не е недопустимо по друго основание. Следователно, трябва да се обяви за допустимо.

С. По същество

39. Съдът повтаря, че разумността на продължителността на производството трябва да се оцени в светлината на обстоятелствата по делото и като се имат предвид следните критерии: сложността на делото, поведението на съответните власти и какъв е бил интересът на жалбоподателя в спора (виж при другите власти, *Frydlender v. France* [GC], № 30979/96, § 43, ЕСПЧ 2000-VII).

40. В началото Съдът отбелязва, че настоящото дело се отнася за производство за имуществена делба, което в България се отличава с това, че се състои от два етапа. На първия етап съдилищата трябва да установят идентичността и броя на съсобствениците, броя на имуществата, които ще се делят и дяла на всеки съсобственик. На втория етап съдът извършва делбата. Поради това, изглежда, че

начинът, по който е конструирано производството за имуществена делба, изглежда, че консумира повече време от едно обикновено гражданско дело. Обаче това не оправдава цялостната продължителност на производството, тъй като общо задължение на държавата е да организира правната си система така, че да осигури съответствие с изискванията на тази разпоредба, включително, тази за гледане на делото в разумен срок (виж последното решение по цитирания по-горе *Хаджиниколов*, § 50).

41. Съдът е на мнение, че делото е сложно до известна степен, защото включвало изготвянето на различни експертни становища и получаване на съгласието на Министерство на финансите и местната община за извършване на делбата на недвижимия имот и за реконструкция на имота, въпреки че в крайна сметка такова решение не било подкрепено.

42. По отношение на поведението на жалбоподателите и ответниците, Съдът констатира, че и имало известни малки забави по тяхна вина (виж параграф 9 по-горе), но не намира, че те са допринесли значително за цялостната продължителност на производството.

43. По отношение на поведението на властите Съдът отбелязва, че вътрешните съдилища са провели някои от заседанията през интервали от пет до девет месеца между тях (виж параграф 9 и 12 по-горе). В допълнение две заседания били отложени поради нередовно призоваване на жалбоподателите (виж параграф 9 по-горе), имало е забавяне от вещите лица, назначени от съда да представят доклад (виж параграф 12 по-горе) допълнително забавяне произтекло от неправилно изчислените съдебните такси, дължими от ответниците за апелативното производство от Пловдивски окръжен съд (виж параграфи 15-16 по-горе).

44. Обаче, най-значимата забава произтекла от измененията на Гражданския процесуален кодекс от 1 април 1998г. и продължаването на апелативното производство от Пловдивски окръжен съд след тези изменения (виж параграфи 14-18 по-горе). Както установява впоследствие Върховният касационен съд, Пловдивски окръжен съд следвало незабавно да прекрати апелативното производство пред него и да върне делото на Пловдивски районен съд (виж параграф 21 по-горе). Вместо това, той продължил производството, разгледал по същество основанията на жалбата на ответниците и излязъл с решение (виж параграфи 15-18 по-горе), срещу което тогава била подадена касационна жалба. Върховният касационен съд тогава анулирал решението на Пловдивски окръжен съд и върнал делото на Пловдивски районен съд (виж параграфи 19-21 по-горе), който на свой ред, анулирал собственото си предходно решение от 19 март 1998г. и започнал ново гледане на делото (виж параграфи 22-24 по-горе). Само

гореизложените развития довели до удължаване на производството с над две и половина години и предизвикали повторяне на втория етап от производството за имуществена делба.

45. Като взема предвид гореизложеното, Съдът е на мнение, че изискването за “разумен срок” на член 6 § 1 от Конвенцията е било нарушено в настоящия случай в това, че гражданското производство, заведено от жалбоподателите е продължило девет години, девет месеца и двадесет и два дни, от които девет години, три месеца и два дни попадат под компетенцията на Съда *ratione temporis*.

Съответно, налице е нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията.

III. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 1 ОТ ПРОТОКОЛ No. 1 КЪМ КОНВЕНЦИЯТА

46. Жалбоподателите твърдят, че прекомерната продължителност на производството е довела до намеса в правото им мирно да се ползват от своите притежания. Те се позовават на член 1 от Протокол No. 1 към Конвенцията, който предвижда:

“Всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползва от своите притежания. Никой не може да бъде лишен от своите притежания освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закона и в общите принципи на международното право.

Предходните разпоредби не накърняват по никакъв начин правото на държавите да въвеждат такива закони, каквито сметнат за необходими за осъществяването на контрол върху ползването на притежанията в съответствие с общия интерес или за осигуряване на плащането на данъци или други постъпления или глоби.”

47. Правителството не представи становище по допустимостта и съществуването на това оплакване. Жалбоподателите **поддържат** своите оплаквания.

48. Като отбелязва констатацията си за нарушение по отношение на член 6 § 1 от Конвенцията (виж параграф 45 по-горе), Съдът, като намира това оплакване за допустимо, не намира за необходимо да разгледа дали в този случай също има нарушение на член 1 от Протокол No. 1 към Конвенцията (виж *Kroenitz v. Poland*, № 77746/01, §§ 36-37, 25 февруари 2003г.).

IV. ПРИЛАГАНЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

49. Член 41 от Конвенцията предвижда:

“Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение. Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.”

A. Вреди

50. Жалбоподателите претендират за 10,000 евро (EUR) като обезщетение за неимуществените вреди, породили се от прекомерната продължителност на производството и претендират, че са почувствали неудобство, отчаяние и страдание в резултат от неговата продължителност.

51. Правителството заявява, че претенцията е прекомерна и не отговаря на размера на присъдените от Съда суми по предишни дела.

52. Като взема предвид обстоятелствата по делото и като прави преценка по справедливост, Съдът присъжда на жалбоподателите сумата от EUR 1,000 като обезщетение за неимуществените вреди, породени от прекомерната продължителност на производството.

B. Разходи и разноси

53. Жалбоподателите претендират за EUR 1,680 за 24 часа правна работа на техния адвокат по производството пред Съда при часова ставка от EUR 70. В допълнение, те претендират за EUR 26 за пощенски разходи и разходи за консумативи. Те са представили споразумение за адвокатски хонорар между тях и адвоката им и график. Жалбоподателите искат направените разходи да бъдат заплатени направо на техния адвокат- г-жа Трендафилова Чамбова.

54. Правителството заявява, че тяхната претенция е прекомерно завишена, че часовата ставка от EUR 70 за работата, извършена от адвоката на жалбоподателите е определена произволно, че графикът включвал часове за неправна работа, извършена от въпросния адвокат по гореизложената часова ставка и че не е доказано, че претендираните разходи са направени. В заключение те заявяват, че пълният размер на разходи и разноси не отговаря на тези, присъдени от Съда по подобни дела.

55. Според съдебната практика на Съда един жалбоподател има право на възстановяване на разходите и разноските само доколкото е доказано, че те са направени фактически и по необходимост и че са в разумен размер. В настоящия случай Съдът счита, че часовата ставка от EUR 70 е прекомерно завишена и че е уместно намаляване на същата (виж, *a contrario*, *Ангелова срещу България*, №. 38361/97, § 176 *in fine*, ECHR 2002-IV, *Николов срещу България*, №. 38884/97, § 111, 30 януари 2003г.; *Тотева срещу България*, № 42027/98, § 75, 19 май 2004г., и *Рачеви срещу България*, №. 47877/99, § 111, 23 септември 2004г., където Съдът е намерил за разумна часова ставка от EUR 50). В допълнение Съдът постановява, че броят претендирани часове изглежда прекомерен и че също е необходимо да се намали на това основание. Накрая, той отбелязва, че не са представени разписка като

доказателство за претендираните пощенски разходи. Съответно, като отчита всички релевантни фактори, Съдът намира за разумно да присъди сумата от EUR 750, покриваща разходи и разноси за производството пред Съда, плюс всеки един данък, който може да е платим върху тази сума.

С. Лихва за просрочване

56. Съдът намира за уместно, лихвата за просрочване да е базирана на пределната лихва по заеми на Централната европейска банка, към които следва да се добавят три процентни пункта

КАТО ВЗЕ ПРЕДВИД ГОРЕПОСОЧЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Обявява* оплакванията относно твърдена прекомерна продължителност на гражданското производство и твърдяна намеса в правото на жалбоподателите да се ползват мирно от своите притежания за допустими;
2. *Установява* нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията за прекомерната продължителност на гражданското производство;
3. *Постановява*, че не съществува необходимост да се разглежда отделно оплакването по член 1 от Протокол No. 1 към Конвенцията;
4. *Постановява*
 - (а)) че Ответната държава следва да заплати на жалбоподателите в тримесечен срок от датата на влизане на решението в сила, съгласно член 44, § 2 от Конвенцията, следните суми, които се конвертират в български лева по фиксинга към деня на разплащането:
 - (i) EUR 1,000 (хиляда евро) за неимуществени вреди, платими на самите жалбоподатели;
 - (ii) EUR 750 (седемстотин и петдесет евро) за разходи и разноси, платими на адвоката на жалбоподателите в България;
 - (iii) всеки данък, който може да е дължим върху горните суми;
 - (б) от датата на изтичане на гореспоменатите три месеца до разплащането, ще се дължи проста лихва върху сумата при ниво, равно на пределната лихва по заеми на Европейската централна банка по време на просрочения период плюс три процентни пункта;

5. *Отхвърля* останалата част от претенцията на жалбоподателите за обезщетение по справедливост.

Съставено на английски и известно писмено на 28 септември 2006г., на основание Правило 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия УЕСТЕРДИК
Секретар

Пеер ЛОРЕНЦЕН
Председател